

Pidä huolta! -valistuskonsertti 2021. Poliisin infoa keskustelun tueksi.

Hei!

Toivoisimme opettajien keskustelevan luokan kanssa valistuskonsertin annista. Konsertti varmasti herättää nuorissa monenlaisia ajatuksia, joten kokosimme tähän asioita joita opettaja voisi käydä luokan kanssa läpi.

Rikosoikeudellinen vastuu alkaa 15-vuotiaana. Sen ikäinen tai vanhempi voidaan tuomita sakkoon, yhdyskuntapalveluun tai vankeuteen (ehdollisena tai ehdottomana (= vankila)).

Kaikista rikoksista on aina seuraamuksia, myös alle viisitoistavuotiaille. Myös heidän rikolliset tekonsa voidaan selvittää myös poliisin toimesta. Niistä kuitenkin ilmoitetaan aina myös lastensuojeluviranomaiselle ja vanhemmille.

Vahingonkorvausta voi joutua maksamaan jo seitsenvuotias lapsi. Jos tahallisesti hajottaa toisen omaisuutta, on siitä itse korvausvastuussa. Vanhempien ei tarvitse maksaa lapsen hölmöilyjä, vaikka he toki saavatkin korvata rikotun tuotteen. Tyypillisiä **vahingonteon** muotoja ovat rikotut linja-autopysäkin lasit sekä maalitöhrät eli ”tagit”.

Mikäli vahingonkorvaus jää maksettavaksi nuorelle, voi hän maksaa sen vasta aikuisena ollessaan jo töissä. Tällöin kuitenkin vahingonkorvaussumma on kerännyt korkoa ja summa on voinut kasvaa isoksikin.

Vakavaan rikokseen syyllistyvä tai pidempään rikosten kautta oirehtiva nuori voi joutua/päästä sijoitukseen tai laitoshoitoon. Olemme poliisissa nähneet useita tapauksia, joissa sijoitus ja EHO-jaksot (erityinen huolenpito) ovat saaneet nuoret lopettamaan päihteiden käytön ja rikokset.

Ankkuritoiminta on yhteistoimintamuoto, jossa poliisin kanssa asioita selvittelevät sosiaaliviranomainen, psykiatrinen sairaanhoitajan sekä usein myös nuorisotyöntekijä. Jo ala-asteikäiset lapset joutuvat Ankkuri-ryhmän puhutukseen esimerkiksi näpistyksistä, pahoinpitelyistä ja muista rikoksista, joihin ovat osallistuneet. Monissa kaupungeissa on myös sovittelutoimintaa, jossa erilaisia rikos- ja kiusaamistapauksia voidaan käsitellä.

Kiusaamiseen liittyvät rikokset

Videon esimerkki jossa toiselle paikkakunnalle muuttanut tyttö joutui kiusaamisen uhriksi, on monen todellisuutta. Tyttö joutui paitsi huonon kohtelun, myös usean rikoksen uhriksi. Tehdessään loukkaavia tiktok-videoita tyttöporukka syyllistyy todennäköisesti **kunnianloukkaukseen** sekä mahdollisesti myös **yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämiseen**.

”Läpällä haukkumisena” tai esimerkiksi kuvanmuokkauksina tehdyt loukkaavat kuvat ovat yleensä kunnianloukkauksia. Kunnianloukkaus on asianomistajarikos, eli asianomistaja päättää onko kyseessä rikos vai ei, ei tekijä. Tekijän selitykset ”ihan läpällä vaan” eivät tässä auta. Mikäli kunnianloukkaus on aiheuttanut asianomistajalle enemmänkin mielipahaa tai esimerkiksi unettomuutta, on kyseessä rikos, josta yleensä tuomitaan sakkoon.

Kun jotakuta uhataan ”biiffamisella”, pahoinpitelyllä tai tappamisella, on kyseessä **laiton uhkaus**, mikäli asianomistaja ottaa sen tosissaan ja pelkää terveytensä puolesta. Kiusaaja voi esimerkiksi uhata hakata tai tappaa kiusaamansa henkilön, jos tämä kertoo jollekin asiasta. Laittomasta uhkauksesta voi seurata pahimmillaan jopa kaksi vuotta vankeutta. Se antaa poliisille mahdollisuuden käyttää pakkokeinoja, eli esimerkiksi ottaa kiinni toisen henkeä uhkaava henkilö.

Yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisestä voi seurata sakkoja. Jokaisen kannattaakin olla tarkkana, mitä jakaa nettiin sekä itsestään että varsinkin toisista.

Pahoinpitelystä, johon syyllistyy kun aiheuttaa toiselle kipua ja mahdollisesti vammoja, tuomitaan viisitoistavuotiaalle vähintään sakkoa ja maksimissaan kaksi vuotta vankeutta. Myös **yllyttäjä** on vastuussa teosta, ja hänet voidaan tuomita kuten tekijäkin. Myös tappelun ympärillä kannustava joukko katsotaan yllyttäjiksi tai muuten osallisiksi pahoinpitelyyn.

Fobba puhuu paljon **teräaseista**, joita poliisi pitää erittäin vaarallisina. Poliisille tulee tietoon hyvinkin nuorten tekemiä törkeitä pahoinpitelyitä. **Törkeästä pahoinpitelystä** (esimerkiksi teräaseella tehty viilto tai pisto, tai pahoinpitely josta seurannut vakavia vammoja) seuraa vankeustuomio.

Rikosprosessi

Kun poliisi saa tietää pahoinpitelystä, kirjataan rikosilmoitus. Alaikäisen eli alle kahdeksantoistavuotiaan kuulustelussa on mukana vähintään toinen vanhempi sekä mielellään sosiaaliviranomainen. Poliisi selvittää kuulustelussa asianomistajan tiedot tapahtuneesta ja tekijän kertomuksen. Pahoinpitelyyn osallistuneet ja todistajat kuullaan. Mahdolliset videot ja valvontanauhojen tallenteet dokumentoidaan.

Kun kaikki pahoinpitelyyn liittyvät asiat on selvitetty, poliisi tekee pöytäkirjan joka lähtee syyttäjälle. Syyttäjä syyttää ja vie asian käräjille. Käräjäoikeuden tuomari sitten tuomitsee, nuorten kohdalla yleensä sakkoon ja vahingonkorvaukseen. Vahingonkorvaus käsittää usein vähintään lääkärikulut ja esimerkiksi kännykän hajoamisen.

Kun rikoksesta saa vankeustuomion, tulee asiasta merkintä **rikosrekisteriin**. Se voi vaikuttaa esimerkiksi mahdollisuuksiin saada opiskelupaikka toivotusta koulusta. Myös monet työnantajat tekevät turvallisuusselvityksiä, eivätkä palkkaa henkilöä jolla on vaikkapa väkivaltarikoksia taustalla.

Huumausainerikokset

Poliisi on huolissaan varsinkin nuorten huumeiden käytöstä. Kun pitää omaa käyttöä varten hallussaan pienen määrän huumausainetta, on kyseessä **huumausaineen käyttörikos**, josta tuomitaan sakkoon. Esimerkiksi Helsingissä alle kahdeksantoistavuotiaat kuitenkin vain puhutellaan ensi kerran jälkeen, ja toisen käyttökerran jälkeen asia sitten etenee syyttäjälle.

Kun antaa tai myy toiselle henkilölle pienenkin määrän huumausainetta, syyllistyy **huumausainerikokseen**. Samoin käy, jos pitää hallussaan omaa käyttöä varten isomman määrän huumausainetta. Huumausainerikoksesta voi seurata maksimissaan kahden vuoden vankeustuomio.

Apua saa!

Nuoren apuna ovat vaikeissakin asioissa useat tahot: koulun henkilökunta, lastensuojelu, poliisi ja monet muut toimijat, joita videollakin mainitaan. Ota rohkeasti yhteyttä!